

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในสังคมโลกปัจจุบัน การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในชีวิตประจำวัน เนื่องจากเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสาร การศึกษา การแสวงหาความรู้ การประกอบอาชีพ การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมและวิถีทัศน์ของชุมชนโลก และตระหนักถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมและมุมมองของสังคมโลก นำมาซึ่งมิตรไมตรีและความร่วมมือกับประเทศต่างๆ ช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่นดีขึ้น เรียนรู้และเข้าใจความแตกต่างของภาษาและวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี การคิด สังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง มีเจตคติที่ดีต่อการใช้ภาษาต่างประเทศ และใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสารได้ รวมทั้งเข้าถึงองค์ความรู้ต่างๆ ได้ง่ายและกว้างขึ้น และมีวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต ภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศที่กระทรวงศึกษาธิการให้อยู่ในดุลยพินิจของสถานศึกษาที่จะจัดทำรายวิชาและจัดการเรียนรู้ตามความเหมาะสม(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551,น.2)

การจัดการเรียนการสอนภาษาจีนมีความต้องการให้ผู้เรียนภาษาจีนมีความสามารถนำภาษาจีนไปใช้ ต้องมีหลักสูตรภาษาจีนเหมาะสมกับผู้เรียนและสังคมไทย หลักสูตรเป็นแผนหรือแนวทางหรือกำหนดของการจัดการศึกษาที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ โดยส่งเสริมให้แต่ละบุคคลพัฒนาไปสู่ศักยภาพสูงสุดของตน รวมถึงลำดับขั้นของมวลประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้สะสมซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติได้ ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักตนเอง มีชีวิตอยู่ในโรงเรียน ชุมชน สังคม และโลกอย่างมีความสุขดังที่วันเพ็ญ สุขเกษม(2547,น.18-19)กล่าวว่าหลักสูตรเป็นหัวใจของการศึกษาถ้าไม่มีหลักสูตรการที่จะให้การศึกษาแก่เยาวชน และประชาชนของประเทศย่อมทำไม่ได้ เพราะหลักสูตรเป็นเครื่องมือถ่ายทอดเจตนารมณ์ หรือเป้าประสงค์ของการศึกษา ลงสู่การปฏิบัติ โดยหลักสูตรจะเป็นแนวทางกำหนดในการปฏิบัติงานของครูเพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มีจุดมุ่งหมายเดียวกันและเป็นประโยชน์ต่อตนเอง และสังคม

ซึ่งในปัจจุบันนี้ ปัญหาหลักสูตรภาษาจีนที่ใช้ในสถานศึกษาของไทยมีมากมาย ศูนย์จีนศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ร่วมกับธนาคารกรุงเทพ วิจัยปฏิบัติการเรียนการสอนภาษาจีนในไทยทั้งระบบใหม่หมด สาเหตุพบว่าคนไทยที่เรียนจบภาษาจีน 80% ไม่สามารถนำไปใช้ได้จริง อีกทั้งพบเป็นภาษาต่างประเทศเดียวที่ไม่มีหลักสูตรต่อเนื่อง ทำให้ไม่พัฒนาทักษะภาษาจีนได้ พร้อมจัดทำตำราเรียนภาษาจีนต่อเนื่องที่เหมาะสมกับสังคมไทย และความสำคัญของภาษาจีนที่มีความสำคัญในฐานะที่จีนกำลังก้าวเข้าสู่การเป็นประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจใหม่ของโลกที่หลายประเทศต่างให้ความสำคัญ รวมทั้งประเทศไทยด้วย แม้วันนี้ภาครัฐของไทยโดยกระทรวงศึกษาธิการจะเร่งเดินเครื่องเต็มที่ในการสนับสนุนการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย แต่กลับพบว่า การเรียนการสอนภาษาจีนในไทยยังมีอุปสรรคอีกมากมาย

ศูนย์จีนศึกษาสถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้มีการทำวิจัยเรื่อง การเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่าการเรียนการสอนภาษาจีนมีปัญหาและมีข้อจำกัดมาตั้งแต่อดีตจนปัจจุบัน เดิมมีข้อจำกัดมากในเรื่องการเรียนการสอนภาษาจีนในไทย ถึงขนาดมีกฎหมายให้มีการเรียนการสอนภาษาจีนกลางอย่างเป็นทางการได้ไม่เกินชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จนมาถึงสมัยรัฐบาลอานันท์ ปันยารชุน ในปี 2535 เมื่อโรงเรียนที่สอนภาษาจีนถึงได้รับการปลดปล่อยจากการควบคุม โดยภาษาจีนได้รับการยกระดับเทียบเท่าภาษาวิชาต่างประเทศอื่นๆ และล่าสุดปี 2548 กระทรวงศึกษาธิการไทยระบุชัดเจนว่าภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศที่กระทรวงศึกษาธิการให้ความสำคัญ และประกาศให้ภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศภาษาที่ 2 รองจากภาษาอังกฤษ แต่ก็ยังพบว่าการเรียนการสอนภาษาจีนในไทยปัจจุบันยังไม่ประสบความสำเร็จ ที่จะสามารถผลิตผู้รู้ภาษาจีนที่สามารถนำไปใช้งานได้

จากความสำคัญและสภาพปัญหาของการเรียนการสอนและการใช้หลักสูตรภาษาจีนที่เป็นภาษาต่างประเทศที่สำคัญอีกภาษาหนึ่งต่อจากภาษาอังกฤษ ดังกล่าวข้างต้นโดยเฉพาะปัญหาด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนที่ขึ้นอยู่กับสถานศึกษาในปัจจุบัน ที่ส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพผู้เรียนที่ยังไม่สามารถนำภาษาจีนที่อุตสาหกรรมต้องการมาอย่างยาวนานไปใช้ได้จริง ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดปทุมธานี เนื่องจากจังหวัดปทุมธานีเป็นเมืองในเขตปริมณฑลและเป็นเมืองย่านอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญ จึงทำให้โรงเรียนและสถานศึกษาต่างๆ ที่ทำการสอนภาษาจีน ได้ใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร ตำราเรียนของตนเองซึ่งจะทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่เป็นรูปธรรม โดยผู้เรียนเมื่อเรียนจบในแต่ละระดับการศึกษาสามารถนำภาษาจีนไปใช้ได้ผลจริงทั้งในด้านการศึกษาต่อหรือในด้านการประกอบอาชีพในอนาคต

1.2 คำถามการวิจัย

1. สภาพการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดปทุมธานี มีลักษณะอย่างไร
2. ผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มสาระภาษาต่างประเทศและครูผู้สอนภาษาจีน จะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนต่างกันอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

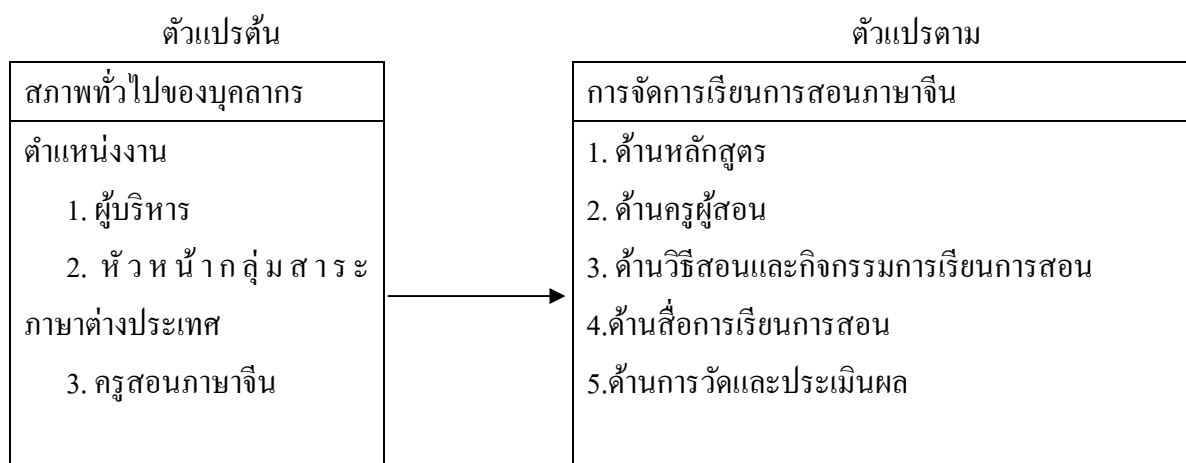
1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดปทุมธานี ตามความคิดเห็นผู้บริหารและครู
2. เพื่อเปรียบเทียบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดปทุมธานี จำแนกตามตำแหน่งความคิดเห็นของผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มสาระภาษาต่างประเทศและครูผู้สอนภาษาจีน

1.4 สมมติฐานการวิจัย

การจัดการเรียนการสอนภาษาจีนโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดปทุมธานี จำแนกตามความคิดเห็นของผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มสาระภาษาต่างประเทศและครูสอนภาษาจีนมีความแตกต่างกัน

1.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยโดยปรับปรุงจากแนวคิดการวิจัยของนิชาภัทร จาวิสูตร (2555) มาใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดปทุมธานี ดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

1.6 ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหาการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน แบ่งได้ 5 ด้าน ดังนี้

- ด้านหลักสูตร
- ด้านครูผู้สอน
- ด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน
- ด้านสื่อการเรียนการสอน
- ด้านการวัดและประเมินผล

2. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มสาระภาษาต่างประเทศและครูสอนภาษาจีนในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดปทุมธานี จำนวน 22 โรงเรียนที่เป็นโรงเรียนรัฐบาล ปีการศึกษา 2559 จำนวน 151 คน

3. ขอบเขตด้านเวลา ผู้วิจัยทำการวิจัยเก็บข้อมูลจากตัวอย่างโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559

4. ตัวแปรที่ศึกษา

- ตัวแปรต้น ได้แก่ สภาพทั่วไปของบุคลากร
 - 1) ตำแหน่งงาน
 - 2) ผู้บริหาร
 - 3) หัวหน้ากลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ
 - 4) ครูสอนภาษาจีน
- ตัวแปรตาม คือ การจัดการเรียนการสอนภาษาจีน ประกอบด้วย
 - 1) ด้านหลักสูตร
 - 2) ด้านครูผู้สอน
 - 3) ด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน
 - 4) ด้านสื่อการเรียนการสอน
 - 5) ด้านการวัดและประเมินผล

1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ

การจัดการ หมายถึง การดำเนินการร่วมกันของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ โดยใช้ปัจจัยต่าง ๆ เข้ามามีส่วนสนับสนุนในการดำเนินการให้บรรลุผลสำเร็จตามที่ได้กำหนดไว้

การจัดการเรียนการสอนภาษาจีน หมายถึง การจัดการและการดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมด้านการเรียนการสอนภาษาจีน ซึ่งมีการนำไปสู่การออกแบบหลักสูตรที่ทันสมัย ตรงกับความต้องการของผู้เรียนและสังคม ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ ด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอนและด้านการวัดและประเมินผล

ด้านหลักสูตร หมายถึง แนวทางการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนของโรงเรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถในการทักษะทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการพูด ด้านการอ่าน ด้านการฟังและด้านการเขียน สามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานและการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังคำนึงถึงความเหมาะสมกับผู้เรียนให้ผู้เรียนมีความรู้ตลอดจนตรงกับความต้องการของผู้เรียน สังคมและประเทศชาติ

ด้านครูผู้สอน หมายถึง บุคคลผู้ทำหน้าที่สอน ซึ่งมีคุณวุฒิและความสามารถในการด้านภาษาจีน ได้แก่ ด้านการพูด ด้านการอ่าน ด้านการฟังและด้านการเขียน ตลอดจนความรู้และความเข้าใจในวัฒนธรรมจีนอย่างถ่องแท้ ความสนใจต่อนักเรียน การตั้งใจสอน เลือกวิธีสอนที่ดีและนำความรู้ที่เหมาะสมไปสอนให้นักเรียนเข้าใจ

ด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง การดำเนินการเรียนการสอนภาษาจีนได้เหมาะสมกับหลักสูตรจีนและระดับความรู้ของผู้เรียน การใช้เทคนิควิธีสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อการเรียนการสอน การใช้เทคโนโลยีที่ทำให้ผู้เรียนฟังบทความ พูดบทสนทนา อ่านบทความภาษาจีนนอกจากบทความในห้องและเขียนตามคำบอก เพื่อพัฒนาทักษะภาษาจีนทั้งฟัง พูด อ่านและเขียนของนักเรียน

ด้านสื่อการเรียนการสอน หมายถึง เครื่องมือที่ใช้ในกระบวนการเรียนการสอนภาษาจีน มีประโยชน์ต่อทักษะในด้านการฟัง การพูด การอ่านและการเขียนของนักเรียนอย่างถูกต้องและรวดเร็ว ตลอดจนมีการใช้อุปกรณ์การสอน โสตทัศนูปกรณ์ เทคโนโลยีการศึกษา สื่อการเรียนการสอน ที่ครูนำไปใช้มีความเหมาะสมกับระดับความรู้ของนักเรียน

ด้านการวัดและประเมินผล หมายถึง การเรียนการสอนที่มีการทดสอบตามเนื้อหา การประเมินผลความรู้ของผู้เรียนตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่ได้เรียนในด้านความสามารถ การฟัง การพูด การอ่าน การเขียนที่มีการวัดประเมินผลด้วยข้อสอบที่มีความหลากหลายและมีการให้คะแนนในการวัดผลอย่างชัดเจน มีคุณภาพตลอดทั้งการจัดทำนำเสนอรายงานเพื่อพัฒนาความรู้ภาษาจีนในระหว่างเรียนของผู้เรียน

โรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง โรงเรียนรัฐบาลในจังหวัดปทุมธานีที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 ได้แก่ อำเภอเมืองปทุมธานี อำเภอลองหลวง อำเภอธัญบุรี อำเภอหนองเสือ อำเภอลาดหลุมแก้ว อำเภอลำลูกกา และอำเภอสามโคก จำนวน 22 โรงเรียนและมีการเรียนการสอนภาษาจีน

ตำแหน่งงาน หมายถึง ตำแหน่งงานของผู้ปฏิบัติงานในระดับโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี ซึ่งผู้วิจัยแบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มสาระภาษาต่างประเทศและครูสอนภาษาจีน

ผู้บริหาร หมายถึง ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน และรองผู้อำนวยการโรงเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดปทุมธานี เป็นโรงเรียนรัฐบาลที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาในอำเภอเมืองปทุมธานี อำเภอลองหลวง อำเภอธัญบุรี อำเภอหนองเสือ อำเภอลาดหลุมแก้ว อำเภอลำลูกกา และอำเภอสามโคก จำนวน 22 โรงเรียน

หัวหน้ากลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ หมายถึง ตำแหน่งงานของครูที่ดำรงตำแหน่ง หัวหน้ากลุ่มสาระภาษาต่างประเทศประจำโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดปทุมธานี

ครูสอนภาษาจีน หมายถึง ผู้ปฏิบัติหน้าที่เป็นครูผู้สอนภาษาจีนในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี

ประเภทครูผู้สอน หมายถึง ผู้สอนภาษาจีนเป็นคนไทยหรือเป็นคนจีน ในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดปทุมธานี เป็นโรงเรียนรัฐบาลที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาในอำเภอเมืองปทุมธานี อำเภอลองหลวง อำเภอธัญบุรี อำเภอหนองเสือ อำเภอลาดหลุมแก้ว อำเภอลำลูกกา และอำเภอสามโคก จำนวน 22 โรงเรียน

ครูจีนสอนจีน หมายถึง ผู้สอนภาษาจีนในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดปทุมธานี เป็นครูมาจากประเทศจีนและภาษาแม่คือภาษาจีน

ครูไทยสอนจีน หมายถึง ผู้สอนภาษาจีนในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดปทุมธานี เป็นครูคนไทยและภาษาแม่คือภาษาไทย แต่เรียนภาษาจีนเป็นวิชาเอกที่มหาวิทยาลัย มีความสามารถใช้ภาษาจีนไปสอนนักเรียนได้

ขนาดโรงเรียน หมายถึง จำนวนนักเรียนในโรงเรียนซึ่งสำนักงานการศึกษาจังหวัดปทุมธานี ได้แบ่งเกณฑ์โรงเรียนโดยพิจารณาตามจำนวนนักเรียนออกเป็น 3 ขนาด คือขนาดเล็ก หมายถึงโรงเรียนที่มีนักเรียนไม่เกิน 400 คน ขนาดกลาง หมายถึงโรงเรียนที่มีนักเรียน 401 – 800 คน ขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนที่มีนักเรียนมากกว่า 800 คนขึ้นไป

1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้ในการกำหนดนโยบายในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในเขตพื้นที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดปทุมธานี

2. ใช้ผลที่ได้จากการศึกษาเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดปทุมธานีทำให้การจัดการเรียนการสอนภาษาจีนพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนที่มีคุณภาพและศักยภาพในการใช้ภาษาจีนเพื่อการสื่อสาร เพื่อการศึกษาต่อ เพื่อการค้นคว้าข้อมูลเพื่อการประกอบอาชีพในอนาคต